

ifølge sit Kjendskab til Eleven forud, førend han begyndte Examen, har tilkjendt ham, og i saa Tilfælde bliver jo Examinationen ikke et Middel til, at Examinandens Kundskabsfylde og Dygtighed kan blive fremdragen og bedømt, men kun et Middel til, at Læreren kan drage Censorerne derhen til, at de stadfæste den Dom, han forud havde om Disciplen. Dette kan stee med enhver Examinator, man kan ikke saaledes kaste alle Forudsætninger bort; det er et Slags Partifshed, det vil sige, Læreren har forud taget sit Parti, er allerede ved Enden af Examen og ved Charakteren, inden han har begyndt at examinere. Et Middel derimod foreslaaer Reglementet for Seminarierne, idet dette, for at Læreren ikke skal faae formagen Indflydelse med Hensyn til de Opgaver, han stiller Disciplen, foreskriver, at disse skulle optegnes paa Sedler, der skulle sammenrullses, og af hvilke saa Disciplen kan tage, hvilken han vil. Men dette er en Udvei, som ogsaa fører en stor Mistilighed med sig; thi derved bliver Examen jo et Slags Lotteri, saa kommer Tilfældigheden frem, og det er netop den anden Omstændighed, som kan gjøre, at Examina blive mindre paalidelige. Hvilken Mangel er nu den værste, og under hvilken af disse to Mangler lider Examens Paalidelighed meest, enten under Lærernes Partifshed — i den Betydning, jeg forhen forklarede —, eller under Tilfældigheden, hvis Indflydelse hele Examen igjennem altid er saare stor?

Naar der tales om Udfaldet af Examina, hører man jo meget ofte Udtryk som: „Det var en uheldig Examen“ eller: „Han var uheldig ved Examen; han var nærved, der manglede kun eet Point; det var kun en lille Omstændighed, der gjorde Udslaget, som f. Ex., at han ikke kom op den rette Dag, i den rette Orden osv.“ Jeg troer, at man langt oftere vil høre Klage over, at Held og Uheld er saa meget afgjørende ved Examen; end over, at Noget har lidt under Examinatorenes Partifshed. Men, er dette Tilfældet, saa bestaaer det bedste Middel til at forhindre, at Held og Uheld faaer altfor megen Indflydelse ved Examen, deri, at Examinatoren forud har nøie Kundskab til sine Examinander, saa at han ikke tager feil, og der staaer da ved Siden deraf

kun tilbage, at Censorerne forstaae at bedømme en Examination, at de forstaae at lægge Mærke til, om den ene maaskee bliver examineret lidt strengere end den anden; thi, naar de ere istand dertil, da ville de jo ogsaa nok i deres Bedømmelse kunne trække fra og lægge til efter Omstændighederne, for at det Rette og Sande kan komme ud. Jeg troer, at, naar vi tage Sagen ganske i Almindelighed, vil en Examination, foretagen af Lærere, der kjende deres Disciple og have læst med dem netop de Gjenstande, som de examinere i, være langt paalideligere end en Examen, der foretages af Examinatorer, som ikke kjende Noget til dem, der sætte sig paa Stolen foran dem for at blive examinerede.

Jeg kan derfor ikke Andet end slutte mig til Udvalgets Minoritet. Jeg anseer alle de Endringsforslag, som ere fremkomne, for at være Forbedringer, og jeg kan stemme for dem alle; men, hvad der bliver bedre, er derfor ikke altid godt, og jeg vil dog ikke kunne ansee den hele Lov for ved dem at være bleven saameget bedre, at jeg vilde kunne stemme for den. Jeg troer, den vil medføre et Tilbagestridt. Man faaer ved den et temmelig vidtløftigt Examensmassineri; der bliver nedsat en talrig Examenscommission, den kan komme til at bestaae af meget dygtige Mænd, som i Forening kunne udøve deres Gjerning særdeles godt, som kunne indsamle mange gode Oplysninger, og som kunne finde Leilighed til at gjøre mange Bemærkninger med Hensyn til hele Lærerstandens aandelige Standpunkt; men hvad der saaledes samles af Erfaringer, vedkommende Skolelærerunderviisningen, det vil saagodtsom være ubrugeligt for Regjeringen; hvad der er samlet, spredes ad. Hver Examinator, hver Censor reiser hjem til sit og tager sin Kundskab, sine Oplysninger hjem med sig; men de bruges ikke. Jeg vilde mene, at det vilde stille sig meget bedre, dersom man kunde beslutte sig til paany at indføre, hvad der er affødt, dersom man igjen oprettede et Skoledirectorembede; saa var der een Mand, der skulde have Tilsyn over det hele Land med Almuefoleunderviisningen, som skulde lære denne Underviisning at kjende lige fra Begyndelsen af, fra Seminarierne, og som kunde, saavidt hans Tid tillod